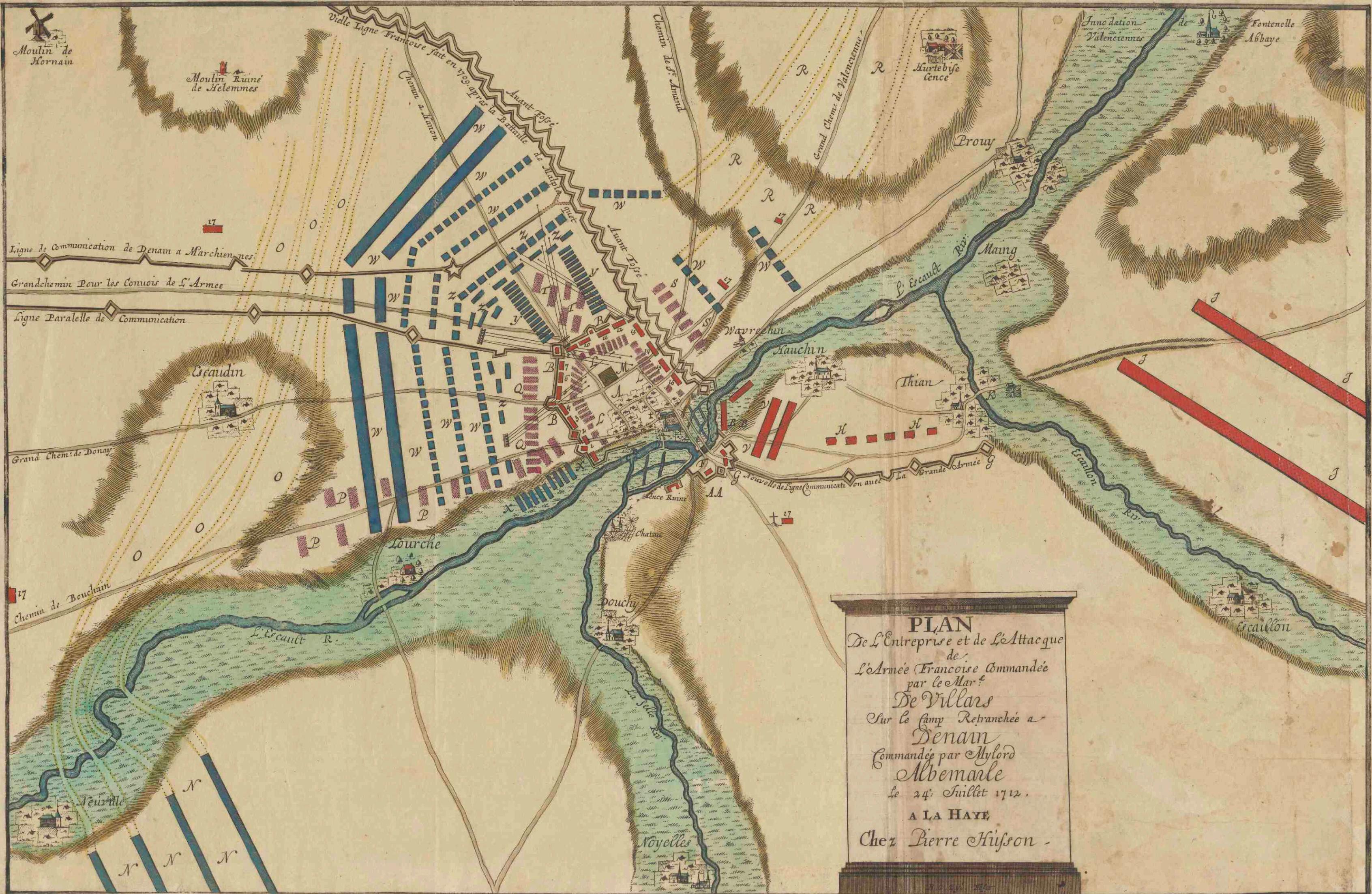

Plan de l'entreprise et de l'attaque de l'arme?e Francoise commande?e par le mar.I De Villars sur le camp retranche?e a Denain commande?e par mylord Albemarle le 24 Juillet 1712

<https://hdl.handle.net/1874/376311>

PERTINENT RELAES.

Van alle 't geene is voorgevallen ontrent het Attaqueeren van het Retranchement tot Denain, door het Vyantlyk Leeger onder 't Commandement van den Marechal de Villars, op den 24. July 1712.

NA dat de Geallieerde Leegers den 26. May uyt het Campement van Auchin en Marchienne waren opgebroken; en die Schelde gepasseert hadden tot Neuville, en Lourchie, en lig Campeeren de regter Vleugel tot Noyelle, en de linker tot Soetinne, hebbende de Schelde voor, ende Selle agter haer; wiert ter selver tyd gedetecteert den Graeff van Albemarle mit 13. Battalions en 30. Esquadrons, om poft te vatten tot Denain op de Schelde, om de communicatie met Marchienne te verleekeren, waer vandaen men de Vivres en Ammunition moest trekken; den selven dag deet hy arbeyden een Retranchement gretescckt B., om syn Troupes in sekerheit te Camperen, waer van de rechter Vleugel sig aenstoot aende oude Linie die van Vyant gemaekt had van de Scarpe tot de Schelde, na de Battaille van Malplaquet, en de linker Vleugel aen de Schelde; de Generale Persoonen logerden sig ind' abdy en het Dorp van Denain geteckent A., de noodge Poften wierden overal befecht, en alle precautien genomen voor de securiteit van die Polt, te weeten de Velt wachten van de Cavallerie geteckent 17. de andere die verder stonden na de kant van Abson en Marchienne hebbende op dit plan niet gebrocht kunnen werden; als mede een wagt van infanterie aan de water Molen C., alwaer een voet pas was over de water schuttinge om te kommen inde weyden van het Eylantie achter de Abdye; een aen de houte Brug D., van waer men niet meer tyd heeft om de Abdye inde gemeente weyden konde koomen. En aen de twee Pontons Bruggen E., als mede verfcheyde ander buyten Poften ten getalle van 5. à 600. man. Den 30. Mey vertrokken de Saxife Troupes ten getalle van 6. Battalions en 12. Esquadrons na het groot Leeger, en wieren de selve aenflots weder door andere geremplaect: Ondertussen deet Mylord Albemarle ten spoedigsten arbeyden aan een dubbelde Linie van Communicatie door de Plaine van Denain tot aende Abdye van Beaurepaire, dewelke op het plan getyekent, dese Linie was tweeneen half uyr lank, en wiert of diancste tot diancste befecht met Redouten, en waghsten, om de paffages van de Convoyen die na 't Leeger moesten gaen te verleekeren tegens de Vyantlyke Partynen, en Entreprises; Den 31. detacheerde Mylord Albemarle den Brigadier Berkhouwer, met de Regimenten van Murray, Erfprins Wolfenbuttel, Bermer, en Els, en 3. Esquadrons van Schellart, om de Scheepen geladen met Artillery, en Ammunition, tot Marchienne te bewaren; de Cavallerie die reets tot Marchienne was, bleef aldaer, en de Infanterie deet Mylord Albemarle Camperen in het Retranchement by de Abdye van Beaurepaire, om die Scheepen tevens een aenstaf van de Vyanden te dekkhen; den 7. Juny Campearden haer de Geallieerde Leegers tusschen de Selle, en 't Revierje 't Ecaillou, de regter Vleugel by Flory, een kleyn uytje van Denain, en de linker Vleugel by Château Cambrefis, om het beleg van Quefnoy te dekkhen; en diende het geseyde Corps doemels om al de Convoyen van Ammunition, en Vivres, van Marchienne na 't Beleg te brengen; welk Beleg geydigt fynde, wiert gerefoleert dat van Landreichies te ondernemen, dog alsoo 't Armee als dan over 't Revierje de Ecaillou foode moeten gaen, begon men den 8. July te arbeyden, aen een Retranchement om de Bruggen tot Denain teegens de inuultes der Vyanden te dekkhen, geteckent F., 't welk men deet bewaren door het Regiment van Erfprins Wolfenbuttel, 't geen aldaer in 3. Pelottions gecampt wiert; ter selver tyd wiert gearbeyt aen een nieuwe Linie van Communicatie van Denain, na Thian, geteckent G., om de paffage van de Convoyen te verleekeren voor 't Beleg van Landreichies, ende Brug van Communicatie tot Thian, geteckent K., te dekkhen, den 14. July wiert de Pontons-Brug, geteckent E., afgebroken, en op exprese ordre na het groot Leeger gefonden, om den 17. gebruykt te worden om de Communicatie over de Sambre te macken, en over de Inondation onder en boven Landreichies, om de Stat te inlevenen. Den 16. paasfeerde den Prins van Savoyen 't Rivierje Ecaillou mit syn Leege, en alle de Vremde Troupes, en deet deselve Campeeren de regter Vleugel tot Thian, en de linker tot Fontaine au Bois, by Landreichies, geteckent I., de eerste Linie mackende front na 't Ecaillou, ende 2. na Valencyn, en Quinciny, den 17. wiert de nieuwe Linie van Communicatie tusschen Denain en Thian, geteckent G., geoccupereert door ses Keyferyke en Paltissche Battalions, geteckent H., onder 't Commandement van den Lieutenant-General Secking, ende Majors-General Prins van Holstein, en Zobel, om deselve Linie te bewaren, en te beletten dat de Vyanden van die kant het Corps tot Denain niet en soudens kunnen separeren van het groot Leeger; den selven dag wiert den Prins van Anhalt gedetecteert met 30. Battalions en 40. Esquadrons om 't Beleg van Landreichies te doen, en onder dat gelaet eenige fynde van het Corps van Mylord Albemarle, die derwaerts marcheerd, wierde deselve aenflots weder geremplaect; sodanig dat het Corps tot Denain doemels bestont mit 10. Battalions, en 23. Esquadrons, dewelke gecampert stonden, de Cavallerie en Infanterie tusschen malkander gemengelt langs het Retranchement, van de linker tot de rechter Vleugel, geteckent L., fynde het Parck vande Artillery, geteckent M., alwaer noch verfcheyde materialen en Artillery behoeftens waeren, die van 't leket van Quefnoy waerst over gebleeven, beset met een wagt Infantry.

Den 19. paasfeerde her Vyantlyk Leeger de Schelde, onder en boven Cameryck, na dat sy al haer Troupes tot Monchipeux, en op de posten langs de Sencette, 't famen hadden getrokken, en sloeg sig neer, de linker Vleugel by Cameryck, en de rechter tot Cafete, voorgevende tot een Battaille te willen koomen: waer op den Prins van Savoyen syn Leeger in de Wapenen liet koomen, en den Mylord Albemarle ordonneert, om sig mit sijn Corps (indien 't nodig was) marvhvaerdig te houden. En dewyl de Vyanden den 20. haer mouvements na de kant van de Sambre continuerten, deet hy het groot Leeger na de linker Vleugel fluyten, en ordonneerde nogmaels aen Mylord Albemarle om sig op de eerste orde gereet te houden om te marcheeren, soos al hy oock deede, alhoewel de intentie niet en was om sulx te doen, dan in de uytsterre extremitet. De Vyanden haer doemels neer gelaghen hebbende agter de Selle, de linker Vleugel tot Vieilly, Conchy, en de regter Vleugel tot St. Martin, tegens 't Botch van Bohain, en den Heer Prins van Savoyen een Linie hebbende laten maken, van de source of 't Ecaillou, tot aen de Sambre, om sijn linker Vleugel te dekkhen, en de Communicatie met de Troupes van 't Beleg te houden, welke Linie hy deet beffen mit 12. Battalions, deet hy sijn Troupes weer in haer oude Campement rukken, en ordonneerde aen Mylord Albemarle insgelyk te doen, 't welk geschiet lynde. En Mylord Albemarle siende, dat de eene Pontons-Brug geteckent E., die den 14. opgebroken, en den 17. voor Landreichies geemployeert was, volgens de beloften niet weer om wiert geset, liet hy immelijden na dese mouvements arbeyden aen een houte Brugge, waer toe alle de Timmerlieden wierden gecommandeert, een menigte arbeys

voilk, en s. à 600. man, om het noodige hout uyt de naesbygelege Bosschen te halen, welken arbeit duide tot den 24. as wanneer de Brug voltoyt soude sijn geweest, indien de Vyanden ons niet hadden gracie acquerteert, en konde deselve niet eer voltoekren werden, ter oorlaek van de Revier, die too breed was, dat die niet minder dan mit 8. Pontons konde beslagen werden, en derhalve veel mochte en arbey vereyfchtes; den 23. arriverde tot Marchienne nog een Convoy van Doornyk, daer 2. Battalions by waerden, die men order gaf om tot Beaurepaire by den Brigadier Berkhouwer te blyven, dewelke vervolgens by sig hadde de 6. Battalions en 3. Esquadrons, en den Graef van Albemarle gaf hem ordre, of sionts den Vyant het oog op Marchienne mochte hebben, dat hy, ingevalle sy hem naderden mit een superieure magt, sig niet syn Troupes van Beaurepaire derwaerts boude gegeven, en sien Campeeren tusschen de Scarpe, en 't grote Moreas, alwaer maer eenne paffage was om aen de Scheepen te koomen, fynde de Prieur van Hamage op de linkerhant, en 't Fort van Rijsel op de regterhant wel befecht; den 21. 22. en 23. was den Vyant continueel in bevegging na de kant van de Sambre, om ons te doen geloozen, dat hy oock had op het Beleg van Landreichies, en 't felve wille doen opbreken; liet Bruggenlaen over de Sambre, en openingen maken in 't Bos van Femy, als of daer over wilde gaen, en mackten alle mouvements die konden freken, om te persuaideren dat hy one Linie voor Landreichies wilde aen taslen. Dogh by nam ondertuifchen bedekelyk alle mesuren om het Corps tot Denain te attaqueeren, en Marchienne weg te neemen, tot dien eynde had den Marshal de Villars reets ordre gegeven, een het Guarneen van Valencyn om sig marvhvaerdig te houden, en den 23. sindags font by alle fyne Houfants uit, om het Velt te doorstrophen, tusschen Cameryck, Bouchain, en 't groot Leeger, en siont een menigte Partyn, te voer en te paet, op alle de paffages van de Selle, en de Schelde, om te beletten dat wy geen kennis souden krygen van sijn deffensie: s'avonts ten 7. uyren deet hy den Graeff Coigny mit 30. Esquadrons Dragonders avanceeren na onse Linien van Circonvallatio van Landreichies, als of hy ons die naagt aldaer wilde attaqueeren, maer ter selver tyd detacheerde hy den Marquis de Vieuxpont mit 30. Battalions, al den Pontons, en een Brigade Cavallerie, als mede den Lieutenant-General d'Albergoty, met 20. Battalions en 40. Esquadrons om te souternen, daer op volghde het geheele Leeger, waer van mei de groote Bagage had gefonden na St. Quentin en Ham, de march van der Infanterie wierdet gedaen door den Graeff van Bruglio mit 49. Esquadrons van 't Corps de reserve, die met eenen ordre had om te beforren dat niemant 't Revierje de Selle konde passeren, om ons kontschap geven van haer marvh. In dese ordre is den Vyant feer precipitantly den 23. s'avonts na Sonnen ondergang, en na dat de retrakte geflaggen was uit haer Leeger tot Château-Cambrefis opgebroeken, marcheerende linx af den geheelen nagh door de plaines, tusschen de Schelde en de Selle, tot op de Schelde beneeden Bouchain by Neuville, alwaer het Hooft mit den dagh aengekomyn fynde, wierden aenlouts de Bruggen geflaggen om over die Revier te gaen.

Niet teegenfaende dat Mylord Albemarle verscheyde spions continueel in 't Velt hadde, om op de beweginge tusschen de gefedyde Revieren te kreeg, hy egter geen demifonte nietaricht van haer marvh, apparent, dat sy sijn aengehouden en gevangen, of niet over de Revieren hebben konnen koomen, weegens de meenigte van de Vyantlyke Partynen; hy kreeg ook geen de minste tyding uit Bouchain, 't niet tegenstaende de Bruggens niet verre van daer tot Neuville wierden geflaggen, en dat hy tot dit tyt toe een reguliere Correspondence had gehad mit 49. Esquadrons van 't Corps de reserve, die met eenen ordre had om te beforren dat het Regtiment van Erfprins Wolfenbuttel, 't welk men daer in 3. Pelottions gecampt wiert; ter selver tyd wiert gearbeyt aen een nieuwe Linie van Communicatie van Denain, na Thian, geteckent G., om de paffage van de Convoyen te verleekeren voor 't Beleg van Landreichies, ende Brug van Communicatie tot Thian, geteckent K., te dekkhen, den 14. July wiert de Pontons-Brug, geteckent E., afgebroken, en op exprese ordre na het groot Leeger gefonden, om den 17. gebruykt te worden om de Communicatie over de Sambre te macken, en over de Inondation onder en boven Landreichies, om de Stat te inlevenen. Den 16. paasfeerde den Prins van Savoyen 't Rivierje Ecaillou mit syn Leege, en alle de Vremde Troupes, en deet deselve Campeeren de regter Vleugel tot Thian, en de linker tot Fontaine au Bois, by Landreichies, geteckent I., de eerste Linie mackende front na 't Ecaillou, ende 2. na Valencyn, en Quinciny, den 17. wiert de nieuwe Linie van Communicatie tusschen Denain en Thian, geteckent G., geoccupereert door ses Keyferyke en Paltissche Battalions, geteckent H., onder 't Commandement van den Lieutenant-General Secking, ende Majors-General Prins van Holstein, en Zobel, om deselve Linie te bewaren, en te beletten dat de Vyanden van die kant het Corps tot Denain niet en soudens kunnen separeren van het groot Leeger; den selven dag wiert den Prins van Anhalt gedetecteert mit 30. Battalions en 40. Esquadrons om 't Beleg van Landreichies te doen, en onder dat gelaet eenige fynde van het Corps van Mylord Albemarle, die derwaerts marcheerd, wierde deselve aenflots weder geremplaect; sodanig dat het Corps tot Denain doemels bestont mit 10. Battalions, en 23. Esquadrons, dewelke gecampert stonden, de Cavallerie en Infanterie tusschen malkander gemengelt langs het Retranchement, van de linker tot de rechter Vleugel, geteckent L., fynde het Parck vande Artillery, geteckent M., alwaer noch verfcheyde materialen en Artillery behoeftens waeren, die van 't leket van Quefnoy waerst over gebleven, beset met een wagt Infantry.

Den 19. paasfeerde her Vyantlyk Leeger de Schelde, onder en boven Cameryck, na dat sy al haer Troupes tot Monchipeux, en op de posten langs de Sencette, 't famen hadden getrokken, en sloeg sig neer, de linker Vleugel by Cameryck, en de rechter tot Cafete,

ende 2. 't Regtiment van Cavauc, 3. Ketteler, 4. Spaen, 5. Albemarle, 6. Lippe, 7. duitsmeester 8. Welden, 't welk inde regio gephanteert was, 9. Feichenbach, 10. Douglas, ontrent de klokke 10. uren arriverden den Heer Prins van Savoyen met vercheide compagnies, viervende raelen Perloonen, recognoerte personelyk's yants marvh, en mouvementen, viervende Perloonen, recognoerte personelyk's yants marvh, en ordonneerde daer op aen de Cavalierie op de Schelde te repaeren, dewyllyke van geen utiliteyt meer konde sijn, alfoer den Vyant mit syn gehele Leeger gepasseert fynde, ons Retranchement van alle kanten ten nauwien had ingelooten, welke Cavallerie geraffineert fynde, haer wieder formeerde op de overlyde van de Schelde, op het terrain befolegen, na de linker Vleugel, en in de middien; en dat de regter Vleugel geheel ontfloot, en sonder volk was, deet den Heer Prins van Savoyen passeren 6. Keyler en 10. Paltissche Battalions, gecrekeht H., die gecombineert stonden in de nieuwgemakete Linie van Communicatie tusschen Thian en Denain, die 't naefte by der kant waerden, en diefig op de rechter Vleugel van het Retranchement poeteerden, gecombineert fynde door den Lieutenant-General Secking, en den General Majoro Prins van Holstein, en Zobel te weeten, 11. Ysselbach, 12. Eferen, 13. Soltzbach, 14. Baden, 15. Duyfse Meester het 2. Battalions, en 16. Eyb.

Ondertuifchen rangerde zig het Vyantlyk Leeger in Battaille, om ons Retranchement aen te tekenen, op het terrain W., de Infanterie voor, ende Cavallerie achter, het Guarneen van Valencyn steld zig meeide in Slaghord, en blosso de regter Vleugel van ons Retranchement; En den Vyant maakte mit alle precipitantly zyn dispositie om ons te attaqueeren, eer wy meer renfort van Troupes mit het groot Leeger souden kunnen krygen, te weten 30. Battalions, 80. Compagnies Granadiers, en een Piquet van yder Regtiment van 't Leeger, als mede alle haere Dragonders die zy dede ailiens. De Dragonders formeeren de certe Colonne geteckent X., op haer rechterhand, en marcheerten door de wreyden landts de Revier na de linker Vleugel van het Retranchement, ende 30. Battalions, de Granadiers, en een Piquet formeeren 2. andere Colommen geteckent Y., tusschen die van de Dragonders, en de Linien van Communicatie, deelc. 2. Colommen waren gesfonteneert door 30. andere Battalions geteckent Z., en gevuld van de reft van haer Cavallerie, en Infanterie, en in dese ordre avanceerde den Vyant na ons Retranchement.

Wy Canoneerde haer foer sterk als moogelyk was met onse 6. flukken Canon die op twee Battery in 't middien gerangereert stonden, welke op het plan geteckent sijn, en den Vyant deet oos van gelyken, met enige stukken die zy op de hoogte voor haer rechter Vleugel hadden gefelt wille mede op het plan geteckent sijn. Mylord Albemarle hat van ty tot ty van alle de manevres der Vyanden kennis gegeven aan den Heer Prins van Savoyen, (welke zig tot het laeste bevoend op de over syde van de Schelde, op het Retranchement dat de Brugge dekte, op de reduty gegekeent A. A. van waer hy alies konde sijn) om zyne Orders te onttaigen; en dewyl hy telkens ordonneerde dat men de Poit moet houden, en het Retranchement souteneert, foor veel als moogelyk was, doende selfs de Infanterie geteckent B.B., yet het groot Leeger avanceeren, om om te fecoureren, foar os de Cavallerie en de Bagage gepasseert soude sijn, maeckte den Graeff van Albemarle alle moogelyke toefel om den Vyant wel te onfangen, doende de 3. nodige openingen die in 't Retranchement moesten weesen, om in en ny te kunnen gaen, en communicatie te hebben met Bouchain en Marchienne, toemaken, en siende dat de grootste macht in het middien van het Retranchement wilde dringen, font hy ordre aen den Graef van Dhona, ingeval den Vyant het zelv forceerde, dat hy met yns Infanterie derwaerts soude swiken, om haer in de flank te attaqueeren, en foordene weer terug te dryven; foos als hy daer na oock deet, doch sonder dat sulx effect konde doen, dewyl den Vyant feer schelyk, en in goede order tot onder de Musketterie het Retranchement genaderd zynde, het selven een ty na de middag vigoureutelyk deet attaqueeren; de eerste Colonne van haer Infanterie, gegekeent X., wielp zig op de reduty gegekeent 2. daer het Regtiment van Welden in lagh, en op de toegemakete openinge dae neevens, 't welk de groote weg na Marchienne, en de paffage van de Convoyen was. Zy wierden door de enle mit een Icher vuur, en pelottons gewyle, wel ontfangen, maer de achterleit van haer Colonnes, de voorste tot boven op het Retranchement gedrongen hebbende, 't geen aen die kant niet als puyn en steen was, fynde de gront alte niet stevig, 't welk aentons van 't Ecaillou olde, ende gracht wiede, droeg den Vyant tot in het Retranchement, en repousseert ons volk mit de Bayonetten op de shapham, waer op sy het Retranchement aentons van alle kanten verlieften, en de vlucht naamen, een deel na de Pontons brugge, en een deel na de Watermole; Mylord Albemarle deet, foor wel als de verdere, Generals Personen, syn nyterre devoir om dat van hier midden te raliereen, fynde de linker Vleugel, waer by den Graef van Dhona was, met den Graef van Nassau Woudebergh, door den Vyant aengeleid, en van de andere Troupes gesprekeert, doch alles was te vergeven. Den Graef van Albemarle sulde siende trachte enige Regimenten van den rechter Vleugel na het Dorp van Denain, geteckent A., te brengen, om die tusschen de huysen, en inde Abdye te posleeren, en den Vyant op te houden, maer als hy meende gevoldight te zyn, vont hy zig byna alleen onder de Vyanden.

En foos als hy beezeich was mit het doen van een laetste effort, om het verbroede volk voor de Brugge te raliereen, wiert hy door de Vyanden gevangen genomen, en kort daer na na Valencyn gevoert. Een gedeelte van het voetvolk wierp zig in de Rivier, een gedeelte wierden door de Vyanden gedood; 2080. wierden cryschgevangen gemaect, en op de reft van de verstroofsels ten getalle van 4080. man, die zig valdeven, zyn naderhant in het groot Leeger terug gekommen; onder het getal der verdronken is den Lieut. Gen. Graef van Dhona, en den Gen. Mr. Graef van Nassau Woudebergh, die feer beklaegd wieren. En onder de gevangens den Lieut. Gen. Secking, de Gen. Majors Prins van Holstejn, Dalberg, en Zobel, de Collonels Graef van Wittenberg, Tengnagel, Cavauc, Spaen, en Greck, de Lieut. Collonels Donnel, Herbsaufen, Heuske, Brakel, Munnik en Els; en de Majors Winkel, Fabritz, Bumolo, Till en Moers. 44. Capitains, 109. Lieut. en Vendrigs; als mede 53. Ruyters vande Veltwagt; behalven vier Adjudent-Generals, en den Commiss Taurinus van den Artillery. Den Heer Prins van Savoyen had noch i4. Battalions, geteckent B.B. doen avanceeren tot aen de Schelde, alwaer die gerangereert stonden, gecrekeert om over tegaen; doch fy hadnent niet in tyn konnt over komen, dewyle deelc. deelc. over geleven Pontons-Brug, geteckent E., (synde de andere daegeen te woren op exprele ordre om na het groot Leeger gefonden) gembraefte was met de Cavalierie, ende Bagages, en op het laeste door ongelijk ook was gebroken, en dat de houtte Brug nog niet voltoyt was: En dienden der halven niet anders, als om te favorisieren de retrakte van de overgebleven verstroofsels, die aen de Brug op malkander geprropt stonden; het Vyantlyk Leeger bestond mit 133. Battalions en 250. Esquadrons; en sloeg sig na het evindigen van deeze actie needet, met de linker Vleugel op de hoogte by turfetlyke, het midden by Ecaillou, ende Rechter Vleugel voorby Bouchain by marque, makende die eerste Linie front na de Schelde, en de 2. na de Scarpe.

Gedrukt in 's GRAVENHAGE, by PIETER HUSSON, Boekverkooper, 1712.